

**แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์**
**GUIDELINES FOR TEACHER COMPETENCY DEVELOPMENT BASED ON
THE BRAHMAVIHARA 4 UNDER THE PHETCHABUN PROVINCIAL
OFFICE OF LEARNING ENCOURAGEMENT**

¹กัญญา จูเกลี้ยง Kunjana Jugleang ²เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnont
³ยุทธีร์ แก้วทองใหญ่ Yuttawee Kaewthongyai
^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Bo.nfelopburi@gmail.com

Article Received: August 02, 2025. Revised: September 25, 2025. Accepted: September 27, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาสมรรถนะของครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษา 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นวิจัยแบบผสมวิธีโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ประชากรทั้งหมดในการวิจัย จำนวน 179 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในรายด้านพบว่า ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการบริการที่ดีอยู่ในระดับมาก ด้านการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 2) วิธีการพัฒนาสมรรถนะของครู 5 ประการ ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยบูรณาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วยความปรารถนาดีให้ผู้อื่นมีความสุข (เมตตา) ความสงสารปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ (กรุณา) ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี (มุทิตา) และความพอใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยความรักหรือชัง (อุเบกขา) และ 3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์ (1) ควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มทักษะด้านการปฏิบัติงาน เพื่อสนับสนุนครูในการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (2) ควรพัฒนาระบบการติดตามและให้ความช่วยเหลือผู้เรียน โดยจัดทำฐานข้อมูลการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง (3) ควรกำหนดนโยบายการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับครู เพื่อการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (4) ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งสนับสนุนให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร (5) ควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรครูด้านสิทธิมนุษยชนและจริยธรรมทางการศึกษา ตลอดจนสร้างความเข้าใจในกฎหมายและ

จรรยาบรรณวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: การพัฒนา, สมรรถนะครู, หลักพรหมวิหาร 4

Abstract

This research article aims 1) to study teachers' competence in teaching management in educational institutions, 2) to study methods for developing teachers' competence according to the principles of the Four Divine Abodes (Brahmavihāra) of educational institutions, and 3) to propose guidelines for developing teachers' competence according to the principles of the Four Divine Abodes of educational institutions under the Office of Non-Formal Education, Phetchabun Province. This research was a mixed-methods study by collecting data from questionnaires. The total population in the research was 179 people. Data were analyzed using basic statistics including percentages, means, and standard deviations, and interviewing with 9 key informants. Data were analyzed using content analysis.

The research results found that 1) the overall level of teachers' competency in teaching management in educational institutions under the Office of Non-Formal Education Promotion, Phetchabun Province, showed a high level of opinions. In each aspect, it was found that ethics and professional ethics of teachers were at the highest level, good service was at a high level, teamwork was at a high level, self-development was at a high level, and performance-oriented performance was at a high level. 2) The five methods for developing teacher competency were: performance-oriented performance, good service, self-development, teamwork, and professional ethics and ethics, integrated according to the principles of the Four Divine Abodes, consisting of wishing others happiness (Mettā), compassion and the wish for others to be free from suffering (Karunā), joy when others achieve well (Muditā), and neutrality, free from love or hate (Upekkhā). 3) Guidelines for developing teacher competency according to the principles of the Four Divine Abodes in educational institutions under the Office of Non-Formal Education Promotion, (1) workshops should be organized to enhance performance skills to support teachers in focusing on performance. (2) A student monitoring and assistance system should be developed, by creating a database of student care and support. and use the evaluation results to continuously improve the student care system. (3) A lifelong learning policy should be established for teachers for continuous professional development. (4) Administrators should create an atmosphere conducive to expressing opinions and encourage personnel at all levels to participate in organizational development. (5) Teacher personnel development in human rights and educational ethics should be organized, as well as creating an understanding of the law and

professional ethics related to the protection of children's rights, so that teachers can appropriately apply their knowledge to teaching and learning.

Keywords: Development, Teacher Competency, The Four Brahmavihāra Principles

บทนำ

ภายใต้พลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ประชากรทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาและการเรียนรู้จากระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลายและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเพื่อยกระดับขั้นของสังคม ภายใต้ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่เอื้อต่อการสร้างสังคมแห่งปัญญาและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ก็มีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้ทันต่อกระแสแห่งอนาคตในศตวรรษที่ 21 โดยเห็นได้จากการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานการศึกษาต่างๆ รวมถึงการศึกษานอกระบบที่มีความตื่นตัวและมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการศึกษา หลังจากมีการการยกระดับขององค์กรผ่านกระบวนการทางกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาและมีมติเห็นชอบในวาระที่ 1 เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ในวาระที่ 2 และ 3 เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2566 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 ทำให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษา 2 ประเภท คือ (1) การศึกษานอกระบบ (2) การศึกษาตามอัธยาศัยได้ยกฐานะเป็น "กรมส่งเสริมการเรียนรู้" และเป็นนิติบุคคลภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ มีความคล่องตัวในการจัด ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ตามมาตรา 6 ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มทุกช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนเสียชีวิต ผ่านการมีส่วนร่วมของ 3 เสาหลักได้แก่ รัฐ เอกชนและท้องถิ่น โดยมีบทบาทและหน้าที่ในการจัด 3 ประเภท (1) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (2) การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง (3) การเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ (เลิศชาย ปานमुख, 2566)

จากการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานการศึกษานอกระบบที่ยกระดับองค์กรจึงที่มีบทบาทการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนและมีความสอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เพื่อการพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย รู้จักสิทธิควบคู่กับหน้าที่และความรับผิดชอบ ภูมิใจและตระหนักในความสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครอง ระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาประโยชน์ ส่วนรวมและของประเทศชาติ รู้จักความพอเพียง มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ใฝ่เรียนรู้ มีความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง มีคุณธรรมและมีความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งมีสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มีความเป็นพลเมืองที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยและ สังคมโลกได้อย่างมีความสุขกับเพื่อให้บุคคลมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพและทักษะชีวิตที่สอดคล้องและเท่าทันพัฒนาการของโลกและมีโอกาสพัฒนาหรือเพิ่มพูนทักษะของตนให้สูงขึ้นหรือปรับเปลี่ยนทักษะของตนตามความถนัดหรือความจำเป็นการจะพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพหรือมีทักษะด้านต่างๆ เพื่อให้ทันต่อกระแสแห่งอนาคตในศตวรรษที่ 21 ทั้งหลาย

เมื่อมีความเปลี่ยนแปลงขององค์กร การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาตามภารกิจของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ก็ปรับเปลี่ยนไป การพัฒนาครูตามรูปแบบและบทบาทภารกิจเดิมจึงไม่สอดคล้องกับภารกิจใหม่ จำเป็นต้องมีการพัฒนาสมรรถนะครูให้มีความพร้อม โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาสมรรถนะหลัก ที่เป็นสมรรถนะพื้นฐานที่ทำให้มีความพร้อมและทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทภารกิจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น สมรรถนะหลักในที่นี้จึงหมายถึงการพัฒนาสมรรถนะหลัก (Core Competency) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในปัจจุบัน โดยเฉพาะการยกระดับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสู่การเป็นกรมส่งเสริมการเรียนรู้ได้ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนบทบาทและภารกิจขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญ การพัฒนาสมรรถนะครูจึงเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น เนื่องจากครูเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงนี้ การพัฒนาสมรรถนะครูจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เข้ากับการพัฒนาสมรรถนะครู ซึ่งประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขาจะช่วยเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งในด้านความดี ความงามและความสุขสงบ อันจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายที่ขาดโอกาสทางการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาสมรรถนะของครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 11 แห่ง (สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดเพชรบูรณ์, 2566) ซึ่งผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย จำนวน 179 คน
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงคุณภาพ จำนวน 9 รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจงเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม มีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย 4) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำเสนอ

ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาว่ามีความครอบคลุมหรือไม่ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปเพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผลจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.5 - 1.00 5) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมาย จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 ขึ้นไป 6) ปรับปรุงแก้ไข และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูในสถานศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพสมรรถนะของครู ในการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์

3.2 แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาสมรรถนะของครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ การวิเคราะห์แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามเกณฑ์คะแนนค่าเฉลี่ยระดับคะแนน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในรายด้าน พบว่า ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการบริการที่ดีอยู่ในระดับมาก ด้านการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวม

สมรรถนะของครู ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม		N = 179 คน			
		ระดับความคิดเห็น			
		μ	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.	ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	4.08	0.62	มาก	5
2.	ด้านการบริการที่ดี	4.37	0.53	มาก	2
3.	ด้านการพัฒนาตนเอง	4.22	0.54	มาก	4
4.	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.30	0.67	มาก	3
5.	ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.57	0.54	มากที่สุด	1
ภาพรวม		4.31	0.49	มาก	

2. วิธีการพัฒนาสมรรถนะของครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์

2.1 วิธีการพัฒนาสมรรถนะครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

1. ด้านเมตตา ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เน้นให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นมิตรและปลอดภัย ครูควรตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน ตลอดจนแสดงความห่วงใยและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับโอกาสพัฒนาอย่างเท่าเทียม การสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก และมีความมั่นใจในการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาของผู้เรียน

2. ด้านกรุณา ผู้ทรงคุณวุฒิเน้นให้ครูมีบทบาทเชิงรุกในการช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดระบบสนับสนุนการเรียนรู้ การให้คำปรึกษาด้านการเรียนและจิตวิทยา ตลอดจนการปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีปัญหา นอกจากนี้ ควรพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยให้ความสำคัญกับความอดทนและความเข้าใจในกระบวนการช่วยเหลือ เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความยากลำบากได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม

3. ด้านมุทิตา ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญกับการสร้างระบบการให้รางวัลและการยกย่องชมเชยที่สร้างสรรค์ ครูควรส่งเสริมให้มีการแบ่งปันความสำเร็จระหว่างผู้เรียน เช่น การจัดกิจกรรมนำเสนอผลงาน การสร้างบรรยากาศแห่งความภาคภูมิใจร่วมกัน และการให้กำลังใจในทุกความสำเร็จ แม้ว่าจะเป็นเพียงความก้าวหน้าเล็กน้อย สิ่งเหล่านี้จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและมุ่งมั่นพัฒนาตนเองต่อไป

4. ด้านอุเบกขา ผู้ทรงคุณวุฒิเน้นการวางแนวทางการประเมินผลที่เที่ยงธรรมและโปร่งใส ครูต้องไม่เลือกปฏิบัติหรือใช้อคติส่วนตัวในการประเมินผล พร้อมทั้งมีการติดตามผลการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ และให้โอกาสผู้เรียนในการปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรยอมรับความแตกต่างด้านภาษา วัฒนธรรม และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการพัฒนาและการเรียนการสอน

2.3 วิธีการพัฒนาสมรรถนะครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริการที่ดี

1. ด้านเมตตา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรรับฟังด้วยใจที่เปิดกว้างและแสดงความจริงใจ ใช้เวลาในการรับฟังปัญหาและความคิดเห็นอย่างตั้งใจ แสดงความห่วงใยและสอบถามถึงความเป็นอยู่ รวมถึงสร้างบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น เพื่อสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดี

2. ด้านกรุณา ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้มีการให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนประสบปัญหาอย่างทันท่วงที ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน ทำความเข้าใจต้นตอของปัญหาอย่างลึกซึ้ง และเสนอทางออกที่ปฏิบัติได้จริงและเหมาะสม เพื่อให้การช่วยเหลือเกิดประสิทธิผลสูงสุด

3. ด้านมุทิตา ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญกับการแสดงความยินดีในความสำเร็จของผู้เรียนอย่างจริงใจ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแบ่งปันความสำเร็จกับผู้อื่น ชื่นชมความพยายามแม้ผลลัพธ์จะยังไม่สมบูรณ์ และสร้างแรงบันดาลใจจากความสำเร็จของผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างกำลังใจและความภาคภูมิใจ

4. ด้านอุเบกขา ผู้ทรงคุณวุฒิเน้นการรับฟังและประเมินความคิดเห็นอย่างเป็นกลาง การให้บริการโดยไม่เลือกปฏิบัติ การวิเคราะห์ปัญหาอย่างรอบคอบและเป็นธรรม และการควบคุมอารมณ์เมื่อเผชิญสถานการณ์ที่ยากลำบาก เพื่อรักษาความเป็นธรรมและความเท่าเทียม

2.3 วิธีการพัฒนาสมรรถนะครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการพัฒนาตนเอง

1. ด้านเมตตา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรสนับสนุนให้ครูได้เข้าร่วมการอบรมและกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อแบ่งปันประสบการณ์ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างจริงใจ และส่งเสริมให้ครูมีความมั่นใจในการพัฒนาตนเอง โดยจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนา

2. ด้านกรุณา ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้มีการช่วยเหลือครูที่มีปัญหาในการสอนผ่านการให้คำปรึกษา จัดหาทรัพยากรและเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการพัฒนา จัดอบรมที่ตรงกับปัญหาที่ครูเผชิญ และสร้างระบบสนับสนุนที่ช่วยลดภาระงาน เพื่อให้ครูมีเวลาในการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่

3. ด้านมุทิตา ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญกับการเฉลิมฉลองความสำเร็จของครูที่พัฒนาการสอน การยกย่องและเผยแพร่ตัวอย่างที่ดีในการสอน การสร้างเวทีให้ครูได้นำเสนอผลงาน และการส่งเสริมให้แบ่งปันความสำเร็จกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง

4. ด้านอุเบกขา ผู้ทรงคุณวุฒิเน้นการประเมินผลการพัฒนาด้วยเกณฑ์ที่ชัดเจนและโปร่งใส การเปิดโอกาสให้ครูพัฒนาตามความสนใจและจังหวะของตนเอง การยอมรับความแตกต่างในระดับความรู้และทักษะ และการให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์และไม่กดดัน

2.4. วิธีการพัฒนาสมรรถนะครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการทำงานเป็นทีม

1. ด้านเมตตา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่นและเป็นมิตร การแสดงความจริงใจในการสื่อสาร การให้ความสำคัญกับสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ของทีมงาน รวมถึงการสนับสนุนและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกในการทำงานร่วมกัน

2. ด้านกรุณา ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้มีการช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในสถานการณ์ที่ยากลำบาก การแบ่งเบาภาระงานที่มีความท้าทาย การจัดหาทรัพยากรและเครื่องมือที่จำเป็นในการทำงาน ตลอดจนการช่วยลดความขัดแย้งและแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อสร้างระบบสนับสนุนที่เข้มแข็ง

3. ด้านมุทิตา ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญกับการแสดงความยินดีในความสำเร็จของทีมงาน การจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองความสำเร็จร่วมกัน การส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่าในบทบาทของตน และการสร้างแรงจูงใจผ่านการยกย่องชมเชย เพื่อเสริมสร้างกำลังใจและความภาคภูมิใจในการทำงาน

4. ด้านอุเบกขา ผู้ทรงคุณวุฒิเน้นการรับฟังและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง การตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม การสร้างกระบวนการทำงานที่โปร่งใสและยุติธรรม และการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่ไม่จำเป็น เพื่อรักษาความสมดุลในการทำงานร่วมกัน

2.5. วิธีการพัฒนาสมรรถนะครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู

1. ด้านเมตตา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงบทบาทการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยปลูกฝังความรักในวิชาชีพและความสำคัญของการเป็นต้นแบบทางจริยธรรมแก่ผู้เรียน มีการสร้างแรงบันดาลใจและบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม รวมถึงให้ความสำคัญกับความแตกต่างของแต่ละบุคคล

2. ด้านกรุณา ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน การให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณ จัดหาทรัพยากรที่จำเป็น และรับฟังความคิดเห็นของครูเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนา

3. ด้านมูทิตา ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญกับการแสดงความยินดีและชื่นชมเมื่อเห็นการพัฒนาคุณธรรมของครูและผู้เรียน การยกย่องและมอบรางวัลแก่ผู้ที่มีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดี จัดกิจกรรมเฉลิมฉลองความสำเร็จร่วมกัน และส่งเสริมการแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างครู

4. ด้านอุเบกขา ผู้ทรงคุณวุฒิเน้นการประเมินและติดตามพฤติกรรมด้านจริยธรรมอย่างเป็นธรรม ไม่ลำเอียง ให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์

3.1 เมตตา ความปรารถนาดี ได้แก่ 1) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของครู เพื่อให้มีทักษะในการจัดการเรียนการสอน แก้ปัญหา ดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม 2) สถานศึกษาควรส่งเสริมพัฒนาทักษะด้านการการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาผู้เรียน เพื่อให้ครูสามารถรับฟัง เข้าใจ และวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างมีเหตุผลตรงประเด็น มีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือ 3) สถานศึกษาควรส่งเสริม ครูให้มีแรงจูงใจ ในการพัฒนานตนเองตนเอง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการอบรมและกิจกรรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4) สถานศึกษาควรส่งเสริมการสร้างบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่นและเป็นมิตร โดยแสดงความจริงใจในการสื่อสารกับทีมงาน จัดสรรบทบาทหน้าที่ตามความถนัดและความสามารถของแต่ละคน และสนับสนุนการทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทน สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีในทีม 5) สถานศึกษาควรส่งเสริมครูให้มีความความตระหนัก ในบทบาทของครูในฐานะแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน โดยสนับสนุนให้ครูปฏิบัติงานด้วยความรักและความมุ่งมั่นต่อวิชาชีพ สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเต็มไปด้วยความเข้าใจ แสดงความห่วงใยต่อความทุกข์หรือความต้องการของผู้เรียน และเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในช่วงเวลาที่ผู้เรียนรู้สึกท้อแท้หรือกังวล

3.2 กรุณา ความช่วยเหลือ ได้แก่ 1) สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรในการปฏิบัติงานของครู เช่น การให้คำปรึกษาทั้งด้านการเรียนและจิตวิทยา การปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีปัญหา และการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นความอดทนและความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความยากลำบากในการเรียนรวมถึงงบประมาณอื่นๆ ด้วย 2) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้การช่วยเหลือครูในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยหาแนวทางช่วยเหลือที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และติดตามผลการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง 3) สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครู เช่น การให้มีระบบครูพี่เลี้ยง การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียน ฯลฯ 4) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการรับฟังปัญหาและให้คำปรึกษาอย่างจริงใจ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระงาน และ เป็นการสร้างวัฒนธรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยการจัดทำโครงสร้างการปฏิบัติงานเพื่อกำหนดบทบาทผู้นำและผู้ตามที่ดี 5) สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่สร้างคุณธรรมและจริยธรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน จัดการฝึกอบรมหรือเวิร์กช็อปเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู อบรมด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

3.3 มุทิตา ความยินดีในความความสำเร็จ ได้แก่ 1) สถานศึกษาควรส่งเสริมการแสดงความชื่นชมให้รางวัลและการยกย่องชมเชยที่สร้างสรรค์โดยส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมนำเสนอผลงานและการสร้าง

บรรยากาศแห่งความภาคภูมิใจร่วมกัน ทั้งนี้ควรแสดงความชื่นชมและให้กำลังใจในทุกความสำเร็จ เพื่อสร้างกำลังใจ 2) สถานศึกษาควรส่งเสริมการแสดงความชื่นชมความคิดสร้างสรรค์ของครูในการให้บริการผู้เรียนสามารถนำไปเป็นแบบอย่างในการให้บริการได้ 3) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูนำเสนอผลงานมีที่แสดงความสำเร็จของตนเอง โดยมอบ รางวัล เกียรติบัตรหรือการยกย่องชมเชยในที่ประชุม 4) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการชื่นชมและแสดงความยินดีในความสำเร็จการปฏิบัติงานรูปแบบของทีม เพื่อสร้างความภาคภูมิใจร่วมกัน เพื่อเป็นการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของทีมงาน 5) สถานศึกษาควร ส่งเสริมการยกย่องและชื่นชมครูยกย่องเป็นครูต้นแบบ และผู้เรียน ที่มีพฤติกรรมดีเด่นในด้านคุณธรรมและจริยธรรม สร้างบรรยากาศที่ทำให้รู้สึกภาคภูมิใจและมีความสุข

3.4. อุเบกขา การวางใจเป็นกลาง และยุติธรรม ได้แก่ 1) สถานศึกษาควรส่งเสริมการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและมีการติดตามพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง 2) สถานศึกษาควรส่งเสริมพัฒนาทักษะครูด้านการควบคุมอารมณ์ ใช้หลักเหตุผล เพื่อการควบคุมสถานการณ์และคำนึงถึงผลกระทบต่อทุกฝ่าย 3) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสเข้ารับการพัฒนาตนเองตามความเหมาะสม และความสนใจ โดยเน้นเน้นผลการพัฒนามากกว่าการตัดสิน 4) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมการทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบร่วมกันโดยเปิดโอกาสได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม ยอมรับความคิดเห็นและเคารพความแตกต่าง เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพร่วมกัน 5) สถานศึกษาควรส่งเสริมครูในการประเมินและติดตามพฤติกรรมโดยเน้นการให้คำแนะนำและการปรับปรุงมากกว่าการตำหนิหรือ สร้างกระบวนการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างยุติธรรมและส่งเสริมให้ครูปฏิบัติต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 จากภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีด้านที่ 5 ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ส่วนด้านอื่นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริการที่ดี ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานตามลำดับ เพราะสถานศึกษามีการกำหนดสมรรถนะความเป็นครู ด้านสมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะ ได้แก่ 1). สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) สมรรถนะการบริการที่ดี 3) สมรรถนะการพัฒนาตนเอง 4) สมรรถนะการทำงานเป็นทีม 5) สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งสมรรถนะดังกล่าว ครูจะต้องมีในการทำงานทุกชนิด และสามารถจะนำเอาวิธีการและความรู้ พื้นฐานไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่ตนได้ปฏิบัติอยู่ได้ซึ่งสอดคล้องกับ เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องสมรรถนะของข้าราชการ ของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าวว่า สมรรถนะหลัก ประกอบด้วย 1) สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) สมรรถนะการบริการที่ดี 3) สมรรถนะการพัฒนาตนเอง 4) สมรรถนะการทำงานเป็นทีม 5) สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ David D. Doboies and others (2004) กล่าวว่า สมรรถนะหมายถึง ลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ใน ตัวบุคคล และนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมในแนวทางที่ถาวร เพื่อบรรลุผลการปฏิบัติที่นำไปสู่ ความสำเร็จ ลักษณะเฉพาะเหล่านี้รวมถึงความรู้ ความชำนาญ ลักษณะของมโนภาพในตัวเอง

แรงจูงใจทางสังคม ลักษณะเฉพาะของบุคคล แบบแผนความคิดความตั้งใจและแนวทางของความคิด ความรู้สึก และสอดคล้องกับที่พิมพ์สุภา ทรัพย์อยู่ (2565) ได้กล่าวแนวคิดที่สอดคล้องกับสมรรถนะความเป็น ครูไว้ว่า สมรรถภาพของครูคือทักษะ มโนคติ และเจตคติที่ครูจะต้องมีในการทำงานทุกชนิดและสามารถจะ นำเอาวิธีการและความรู้ พื้นฐานไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่ตนได้ปฏิบัติอยู่ ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันมีการ แข่งขันของบุคลากรเพื่อการทำงานในองค์กรและหน่วยงานที่สูงขึ้น จึงทำให้บุคลากรในองค์กร ที่เข้ามามีความ พร้อมในการเข้ามาปฏิบัติงานสูง แต่บุคลากรบางส่วนอาจต้องมีการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับ ความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงของสังคม

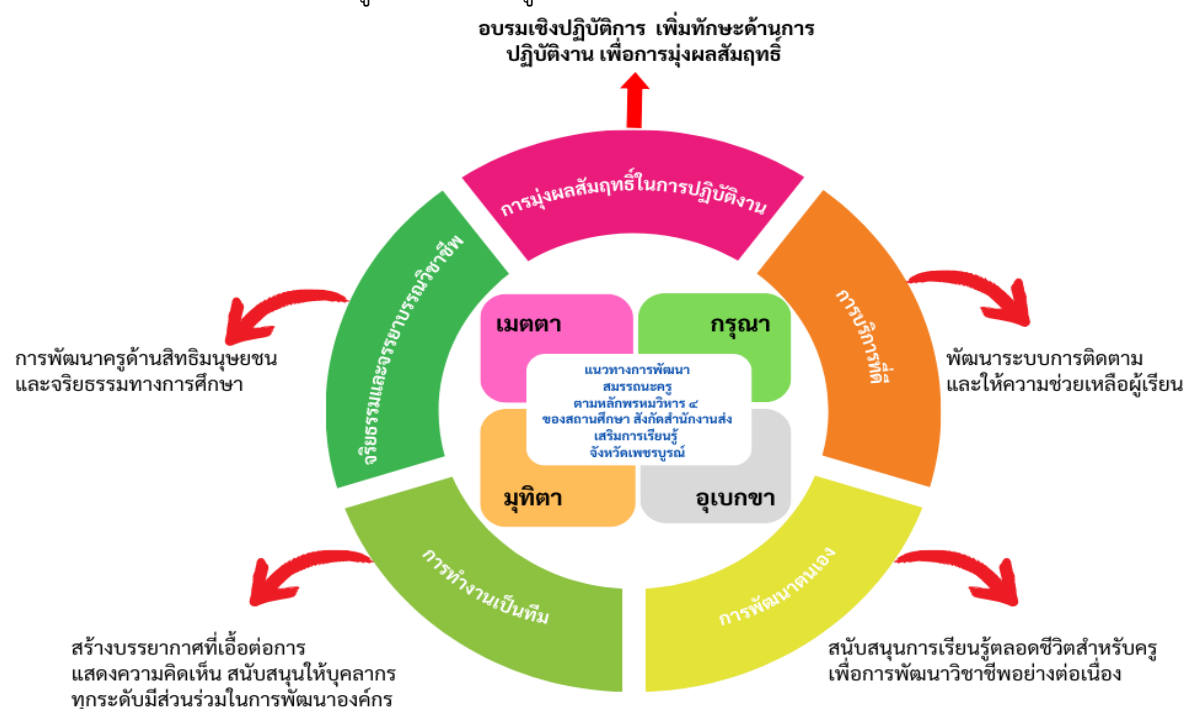
2. ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาสมรรถนะของครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ของในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วยวิธีการพัฒนาสมรรถนะของครู 5 ประการ ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม จริยธรรมและ จรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยบูรณาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วยความปรารถนาดีให้ผู้อื่นมีความสุข (เมตตา) ความสงสารปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ (กรุณา) ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี (มุทิตา) และความวางใจเป็น กลาง ไม่เอนเอียงด้วยความรักหรือชัง (อุเบกขา) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรวิภา สวนมะลิ และอดุลย์ วังศรีคุณ (2567) ที่พบว่า สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยญาดา โพนสิงห์ (2560) พบว่า พรหมวิหาร ธรรมคือหลักธรรมที่เป็นเหตุให้เกิดความสุข เนื่องด้วยคุณลักษณะของผู้มีพรหมวิหารธรรมที่ถูกต้องแท้จริงคือมี เมตตาที่ประกอบด้วยอุเบกขามีกรุณาอันประกอบด้วยอุเบกขา มีมุทิตาที่ประกอบด้วยอุเบกขาและมีอุเบกขาที่ พร้อมด้วยเมตตา กรุณาและมุทิตา จรรยาบรรณวิชาชีพครูทำให้เป็นครูที่ดี เป็นที่รักใคร่ชอบและชอบพอของ คนอื่น นอกจากนี้คนดี ย่อมทำประโยชน์แก่ตนเอง และคนอื่นด้วยการไม่ทำชั่วเป็นการลดภาระของสังคมที่ ไม่ต้องแก้ปัญหาการทำดีจึงเป็นประโยชน์แก่สังคม และช่วยให้สังคมพัฒนาไปสู่ความเจริญและเป็นตัวอย่างที่ดี ให้แก่ครูคนอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของญาณกร ช้อยนิยม (2564) พบว่า 1) สภาพการพัฒนาสมรรถนะหลัก ของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของจังหวัดนครสวรรค์ มี 5 ด้าน คือ ด้านการทำงานเป็น ทีม ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูพัฒนาผู้เรียน การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการบริการ ที่ดีและน้อยที่สุด ด้านการพัฒนาตนเอง เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการ ทำงานเป็นทีม รองลงมาได้แก่ ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูพัฒนาผู้เรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเอง และสอดคล้องกับวิจัยของกันต์ศักดิ์ ยศศรี (2566) ที่พบว่า สภาพขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งด้านความสำเร็จ ด้านความมีสัมพันธภาพ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้า ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านสภาพการทำงานและด้านสวัสดิการ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่มีขวัญ และกำลังใจตามลำดับ

3. ผลการเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์ (1) ควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพิ่มทักษะด้านการ ปฏิบัติงาน เพื่อสนับสนุนครูในการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (2) ควรพัฒนาระบบการติดตามและให้ความ ช่วยเหลือผู้เรียน โดยจัดทำฐานข้อมูลการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง (3) ควรกำหนดนโยบายการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับครูเพื่อการ พัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (4) ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้ง

สนับสนุนให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร (5) ควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรครูด้านสิทธิมนุษยชนและจริยธรรมทางการศึกษา ตลอดจนสร้างความเข้าใจในกฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องงานวิจัยของพระคำพูน ขนติปัญญา (สิทธิชัย) (2558) ที่พบว่า การใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ภาพรวม 4 ด้านอยู่ในระดับมาก และรายชื่อทุกข้ออยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ คือ เมตตา กรุณา และอุเบกขาตามลำดับ สำหรับแนวทางการใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 การใช้หลักธรรมพรหมวิหารของผู้บริหาร ด้านเมตตา ผู้บริหารควรสร้างความสามัคคีในการบริหารบุคลากรในการทำงานด้านกรุณา ผู้บริหารควรให้คำปรึกษาการทำงานแก่บุคลากรด้วยอัธยาศัยไมตรีที่มีน้ำใจต่อทุกท่านด้วยความจริงใจเสมอ ด้านเมตตาผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความก้าวหน้าในตำแหน่งที่สูงขึ้นอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันและอุเบกขา ผู้บริหารควรวางตัวเป็นกลางให้เป็นธรรมแก่บุคลากรทุกคนเท่าเทียมกันในการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์สุภา ทรัพย์อยู่ (2566) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนบางปะอิน “ราชานุเคราะห์ 1” จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยครูต้องมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ ให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศและถ่ายทอด ความรู้พัฒนาตนให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัยพัฒนาจิตให้มีคุณธรรม ฝึกทำจิตใจให้บริสุทธิ์ พัฒนาทักษะชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน สนทนาอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะการฟัง การพูดและการตั้งคำถาม เปิดใจกว้าง ยืดหยุ่นยอมรับ ทักษะที่หลากหลาย แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแก้ไขปัญหาาร่วมกันในทุกภาคเรียน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สถานศึกษาควรพัฒนาสมรรถนะครูโดยเน้นความเมตตาต่อผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลและส่งเสริมให้พัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น
2. ด้านการบริการที่ดี สถานศึกษาควรพัฒนาสมรรถนะครูในการให้บริการด้วยความปรารถนาดี มีความเมตตา กรุณา ให้คำปรึกษาและให้การช่วยเหลือผู้เรียนอย่างทั่วถึงและสร้างความประทับใจในการบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน
3. ด้านการพัฒนาตนเอง ครูควรมีแผนการพัฒนาก่อนอย่างต่อเนื่อง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพกับเพื่อนครู ชื่นชมความสำเร็จในแบบอย่างการแก้ปัญหาผู้เรียนที่ดีด้วยความมุทิตา เพื่อให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะและมีความภาคภูมิใจต่อตนเอง
4. ด้านการทำงานเป็นทีม สถานศึกษาควรพัฒนาสมรรถนะครู ในการทำงานเป็นทีมโดยใช้ความเมตตาเพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร ให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติงานไม่อิจฉาริษยา มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่รวมถึงการยอมรับความแตกต่างหรือความขัดแย้ง เป็นทีมงานที่มีประสิทธิภาพ มุ่งผลสำเร็จขององค์กร
5. ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สถานศึกษาควรส่งเสริมครูให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี ให้กับผู้เรียนและสังคม ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพด้วยความเมตตารักและเอาใจใส่ศิษย์ทุกคนด้วยความเสมอภาค ไม่แสวงหาประโยชน์อันมิควรได้จากการปฏิบัติหน้าที่และปรารถนาดีต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ ผู้ปกครอง สังคม และชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 สถานศึกษาควรนำผลการวิจัย ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มทักษะด้านการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน โดยจัดทำแผนที่มีความชัดเจน คำนึงถึงความแตกต่างเน้นพัฒนามากกว่าการตัดสิน โดยมีการใช้รูปแบบการประเมินที่หลากหลาย
 - 1.2 สถานศึกษาควรนำผลการวิจัย ด้านการพัฒนาตนเองสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบเพื่อการพัฒนาทางวิชาชีพและสนับสนุนครูให้มีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างสม่ำเสมอ
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ประเด็น บทบาทหน้าที่และภารกิจของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์
 - 2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริการที่ดีและพัฒนาระบบการให้บริการมีประสิทธิภาพ
 - 2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยี
 - 2.4 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม

เอกสารอ้างอิง

- กันต์ศักดิ์ ยศศรี. (2566). การสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชัยญาติ โพนสิงห์. (2560). การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โรงเรียนเทศบาล 4 (ฉลองรัตน์) อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ญาณกร ช้อยนิยม. (2564). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของครู ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ของจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักสัปปุริสธรรม 7. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรวิภา สวณมะลิ และอดุลย์ วังศรีคุณ. (2567). การศึกษาสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(2), 236.
- พระคำพูน ขนติปัญญา (สิทธิชัย). (2558). การใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิมพ์สุภา ทรัพย์อยู่. (2566). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักพุทธธรรม โรงเรียนบางปะอิน “ราชานุเคราะห์ 1”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เลิศชาย ปานมุข. (2566). ประวัติและความเป็นมาของกรมส่งเสริมการเรียนรู้. แหล่งที่มา <http://www.lertchaimaster.com>, lertchaimaster สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2566.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครู. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2547). การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดเพชรบูรณ์. (2567) แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2567. เพชรบูรณ์: สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดเพชรบูรณ์.
- David D. Doboys and others. (2004). Competency-Based Human Resource Management. The United State of America: Davies-Davies- Black Publishing. a division of CPP.